

INTRODUCTIE IN DE ADVOCATUUR

Praktijkvoering & Gedragsregels

Mr. K. Frielink – Deken

Donderdag 2 april 2009

A. Praktijkvoering

1. Geschiedenis advocatuur

Verdronken geschiedenis

We weten zo weinig over mensen van vroeger. Het begrip 'vroeger' ziet op een verleden waarvan omvang en complexiteit met de dag toenemen. Met alle technologie die ons ter beschikking staat is de individuele mens, hoe knap wellicht ook, niet in staat het 'totale' heden te kennen, laat staan te begrijpen. Onze kennis en ervaring beperken zich tot minuscule onderdelen van de wereld en het leven. Het ontbreekt ons aan het geestelijke vermogen, aan tijd en aan de mogelijkheden om de wereld van vandaag volledig of zelfs maar voor een substantieel deel in ons op te nemen. Van de geschiedenis, waarvan slechts flarden tot ons komen, weten we nog minder. Er is ook niemand meer in leven die bijvoorbeeld het Romeinse rijk heeft meegemaakt en daarover uit de eerste hand kan verhalen. En voor zover we geschiedkundige bronnen hebben, is veelal niet na te gaan of deze feitelijk correct zijn. Misinformatie en manipulatie zijn immers van alle tijden. Het heden is een drenkeling, de geschiedenis voorgoed verdronken. Degene die in de geschiedenis duikt en daar verslag van probeert te doen, kan op zijn best aan de hand van 'brokjes' informatie een beeld trachten te schilderen, waarbij hij noodzakelijk uitgaat van tal van veronderstellingen, waarna anderen op basis van de 'brokjes' waarover zij beschikken en de analyses die zij maken, dat geschetste beeld kunnen toetsen.

Nu we ons als een goed advocaat betaamt hebben ingedekt, kunnen we verdergaan met de weergave van de visies van anderen op onderdelen van de geschiedenis van de advocatuur. Dat doen we met grote sprongen. Het is niet bekend wanneer in de geschiedenis er voor het eerst, min of meer beroepsmatig, activiteiten werden ontplooid die we kunnen associëren met het zijn van advocaat.

Het ligt voor de hand om aan te nemen dat zich ook bij de oermens¹ conflicten voordeden.² De wijze waarop die werden opgelost is mogelijk als primitief aan te merken,

¹ Gemakshalve wordt over 'oermens' gesproken, omdat het hier niet om een antropologische of anderszins verantwoorde verhandeling gaat. Op het Internet is een schat aan informatie beschikbaar. Hier wordt slechts, en tamelijk willekeurig, verwezen naar een mooie website over de Neanderthalers: <http://www.neanderthalers.nl/>, alsmede naar een ook in kritische zin interessante website over de geschiedenis in de grensgebieden van Friesland en het Noord-Westen van Overijssel: <http://www.stellingwerven.dds.nl/>.

² Douglas M. MacDowell, *The Law in Classical Athens*, Ithaca: Cornell University Press 1978, p. 10 schrijft: "Quarrels and disputes are as old as mankind, or older".

in de zin van eenvoudige, mogelijk ook door rituelen bepaalde mechanismen. Mogelijk gold daarbij aanvankelijk het 'recht' van de sterkste. Hoe kleiner het samenlevingsverband waarin mensen zich bevinden, des te minder zal er behoefte zijn aan het ontwikkelen van mechanismen om conflicten te beslechten. Daarbij moet worden bedacht dat er 'in den beginne' ook geen schrift was. Afgezien van lichaamstaal, was taal uitsluitend verbaal. Behalve de omvang van het samenlevingsverband is denkbaar dat ook andere zaken een rol bij de aard en ontwikkeling van de conflictbeslechting spelen, zoals spirituele ontwikkelingen; het al dan niet leiden van een nomadisch bestaan; het ontstaan van nederzettingen; de overgang van het jagen naar het verrichten van agrarische activiteiten en vervolgens de behoefte om een eigen stuk grond af te schermen; het meer produceren dan voor eigen gebruik nodig is en daardoor het ontstaan van ambachten en ruilhandel; de overgang van gesloten, tribale samenlevingen naar open samenlevingen die, bijvoorbeeld via handelsroutes, contacten hebben met de buitenwereld, enzovoort.

Over het begin van de rechtspleging in het oude Athene is niet veel bekend; wat er bekend is komt voornamelijk uit de literaire werken van *Homerus* (ca. 800 v.Chr. – ca. 750 v.Chr.). De *oratores* in het oude Athene worden wel gezien als de eerste rechtsbeoefenaren die als advocaten kunnen worden aangemerkt.³ Partijen moesten echter in die tijd hun zaak zelf bepleiten, waarbij niet zelden van een tekstschrijver (*logographos*) gebruik werd gemaakt,⁴ al ontstond er een gebruik waarbij een 'vriend' om bijstand mocht worden gevraagd, welk gebruik zo in het midden van de 4^e eeuw werd afgeschaft. Deze 'vriend' mocht echter geen vergoeding voor zijn diensten aannemen. De *oratores* konden zich dan ook niet als een juridische professie manifesteren; zij moesten immers de schijn ophouden dat zij slechts vriendendiensten verleenden.

De *oratores* in het oude Rome konden wel naar buiten toe en legaal als verleners van rechtsbijstand optreden.⁵ In de periode van het 'archaische recht', tot ongeveer 250 v. Chr., is Rome overwegend een agrarisch georiënteerde staat, waarin de kennis van het recht en de procesinrichting nog bij priesters berust, de *pontifices*, en niet bij seculiere rechtsgeleerden. Pas tegen het einde van deze periode (27 v. Chr.) is het recht volledig gesecculariseerd.⁶ In 204 v. Chr. werd in Rome een wet aangenomen die het advocaten verbod om enig honorarium voor hun diensten aan te nemen, maar de praktijk maakte van deze wet alras een dode letter. Echter, de vierde Romeinse keizer, Claudius I (die leefde van 1 augustus 10 v. Chr. tot 13 oktober 54 na Chr.) schafte het verbod af, al voerde hij een als zeer mager ervaren maximumhonorering in, en verschaftte voorts een wettelijke basis aan het beroep van advocaat.

Net als hun Griekse tijdgenoten waren de eerste Romeinse advocaten *rhetorici*; zij waren niet juridisch geschoold. Dat laatste gold overigens ook voor de rechters. In Rome werden er echter wel mensen in het juridische geschoold: de *iuris prudentes* of *iuris consulti*.⁷ Deze juridische experts waren vermogende burgers, die het recht beschouwden

³ Zie William Forsyth, *The History of Lawyers*, Union, New Jersey: The Lawbook Exchange 1998 (herdruk; oorspronkelijke druk 1875), p. 20-51.

⁴ Douglas M. MacDowell, *The Law in Classical Athens*, Ithaca: Cornell University Press 1978, p. 250.

⁵ Zie William Forsyth, a.w., p. 80-108. Op p. 83 maakt hij er gewag van dat de term '*Advocatus*' als benaming voor iemand die een pleidooi voor het gerecht houdt pas na Cicero wordt gebruikt.

⁶ J.E. Spruit, *Cunabula iuris*, Deventer: Kluwer 2003, p. 6-10.

⁷ Hans Julius Wolff, *Roman Law. An Historical Introduction*, Norman: University of Oklahoma Press 1951, p. 95-97.

als een intellectuele liefhebberij, niet als een primaire bron van bestaan. Zij gaven adviezen over juridische kwesties aan wie daarom vroeg, waaronder aan de magistraten. Een praktijk die bekend stond als *publice respondere*.⁸ Zij traden echter niet op als advocaat. Doordat zij ook schreven over rechtsgeleerde kwesties en daarbij nieuwe rechtsbegrippen tot ontwikkeling brachten, worden zij ook wel aangeduid als de pioniers van de ontwikkeling van de rechtswetenschap.⁹

Over de geschiedenis van de advocatuur in Nederland is een fraai boek van de hand van E.W.A. Hensen verschenen.¹⁰ In zijn *Woord vooraf* geeft Hensen een inventarisatie van de literatuur over de historie van de Nederlandse balie. Hij maakt er voorts melding van dat in het Frankrijk van de 18^e eeuw advocaten het "*prominentste zo niet het vermogendste deel van de burgerij*" vormden en dat de Parijse Orde een machtige en samenhangende organisatie was met een bestuur, een verplicht opleidingsprogramma en een bibliotheek, die ook als ontmoetingsruimte fungeerde. Er is nadien wel het een en ander veranderd wat betreft de positie van de Parijse advocaten, maar naar enkele elementen van de beschrijving kan op zijn minst met een lichte vorm van jaloezie worden gekeken.

Er zijn talloze mooie historische boeken over de Nederlandse Antillen en in het bijzonder Curaçao geschreven. Vanuit de gedachte dat als er handel is en er belastingen worden geheven, er op enig moment ook wel mensen zullen zijn die beroepsmatig met het recht bezig zijn, worden in de noot slechts enkele werken genoemd.¹¹ Men raadplege deze werken om een indruk van de geschiedenis van Curaçao te krijgen. Om weer in de buurt van ons onderwerp te komen, wordt hier ook verwezen naar een in 1969 verschenen bundel over honderd jaar codificatie in de Nederlandse Antillen.¹² Van deze bundel maakt een fraaie bijdrage van P.V. Sjiem Fat onder de titel *Honderd jaar advocatuur in de Nederlandse Antillen* deel uit (p. 185-291). Hij bespreekt ook de advocatuur zoals die vóór 1 mei 1869 bestond: de algemene benaming voor advocaten en procureurs was destijds 'praktizijn'. De eerste praktizijn zou zich in 1746 op Curaçao hebben gevestigd: een actiehandaar uit Hoorn die bankroet was gegaan en daarna bierbrouwer in Middelburg werd, alvorens hij de grote oversteek maakte. Op 1 mei 1869 werd de gecodificeerde wetgeving in de Nederlandse Antillen van kracht en werd het Hof van Justitie opgericht. Er bestond tot die tijd, aldus het *Woord vooraf* bij de bundel, een "*chaotische toestand, welke hier te lande onder vigeur van het Rooms-Hollandse recht was ontstaan*".

Op 15 januari 1960 is in de Nederlandse Antillen de *Advocatenlandsverordening 1959* (PB 1959, 177) in werking getreden. De 'praktizijn' werd voortaan 'advocaat'. Deze landsverordening is, hoewel enkele malen gewijzigd, nog steeds van kracht. Tot die tijd

⁸ John A. Crook, *Law and Life of Rome, 90 B.C. – A.D. 212*, Ithaca: Cornell University Press 1967, p. 87- 91 en J.E. Spruit, a.w., p. 23.

⁹ J.E. Spruit, a.w., p. 11.

¹⁰ E.W.A. Hensen, *Twee eeuwen advocatuur in Nederland 1798- 1998*, Deventer: Kluwer 1998, 322 p.

¹¹ Linda M. Rupert, *Roots of our Future. A Commercial History of Curaçao*, Curaçao: Curaçao Chamber of Commerce & Industry 1999, 284 p.; H.E. Coomans e.a. (red.), *Veranderend Curaçao, Collectie essays opgedragen aan Lionel Capriles*, Bloemendaal: Stichting Libri Antilliani 1999, 824 p.; Faroe Metry, *Geschiedenis van de belastingen in de Kolonie Curaçao en de Nederlandse Antillen*, Curaçao: Stichting Publicaties KPMG Tax and Legal Services 2006, 792 p.

¹² J.A. Schiltkamp e.a. (red.), *Honderd jaar codificatie in de Nederlandse Antillen*, Arnhem: Gouda Quint 1969, 344 p.

gold de *Rechtsbijstandsverordening* (PB 1944, 61), als opvolger van de gelijknamige verordening uit 1937 (PB 1938, 80), die op zijn beurt de opvolger was van het 'Reglement op de admittie en het costuum der praktizijns en het toezigt van het Hof van Justitie over de handelingen der praktizijns als zoodanig' van 1868. Men leze verder de bijdrage van Sjiem Fat over de perikelen die verder in de verschillende periodes speelden.

Enkele namen van bekende advocaten op Curaçao mogen hier niet ontbreken, ook al is de opsomming beperkt en arbitrair. Genoemd kunnen worden: W.K.C. Sassen¹³ (1817-1877; "papachi Sassen"); A.M. Chumaceiro (1841-1902) die behalve journalist en publicist, ook praktizijn was; M.F. Da Costa Gomez (1907-1966; "doktoer") die vooral als politicus bekendheid verwierf; en W.C.J. van Leeuwen (1922-2007; "Boeli") die grote faam verwierf met diverse literaire werken.

Blijkens de MvT bij de Advocatenlandsverordening 1959 werd noch de noodzaak, noch de doelmatigheid aanwezig geacht om over te gaan tot het instellen van een Orde van Advocaten. Het aantal beroepsbeoefenaren werd te klein, te geschakeerd en nog te instabiel geacht, om van een dergelijke publiekrechtelijke organisatie een succes te mogen verwachten. Een dergelijke publiekrechtelijke organisatie is er nog steeds niet, maar komt er hopelijk wel ter gelegenheid van de invoering van de nieuwe staatkundige structuur. De Orde van Advocaten Curaçao werd opgericht in 1977¹⁴ en is een vereniging (met rechtspersoonlijkheid) voor advocaten die werkzaam zijn op Curaçao.¹⁵ De Orde heeft echter geen verordenende bevoegdheden. Het lidmaatschap van de Orde van Advocaten is ook niet verplicht, hoewel het gros van de advocaten wel lid is. Het is de hoogste tijd om een en ander bij de tijd te brengen.

2. Vorm advocatenpraktijk

Alleen of met andere partners? Lol, specialisatie (bundeling met andere specialisaties), schaalvoordelen (kostenbeheersing), continuïteit (interne vervanging, stabiel inkomens), aansluiting bij een gevestigde naam, groot of klein, commercieel of sociaal.

Loondienst (stagiaire; medewerker; *salaried partner*; in dienst van een bank, bedrijf of andere organisatie)

Eenmanszaak/NV/BV (aansprakelijkheid, aandeelhouderschap, lage kapitalisatie)

Maatschap (openbare maatschap, voor derden kenbaar, één naam, oogmerk van voordeel {ook kostenbesparing}, grote mate van vrijheid wat betreft inrichting, aansprakelijkheid voor gelijke delen) en *kostenmaatschap* of kantoorcombinatie (kosten delen, inkomsten zelf houden = geen verdeling gezamenlijk behaald voordeel (?); ieder aansprakelijk voor zijn eigen handelen; bijv. samen een pand huren, een receptioniste delen, gezamenlijke roladministratie, waarneming bij ziekte en vacantie).

¹³ Zie over W.K.C. Sassen: http://www.dbnl.org/tekst/molh003nieu10_01/molh003nieu10_01_1302.htm en <http://www.curacao-encyclopedia.com/?node=main&id=373&lang> alsmede de bijdrage van P.V. Sjiem Fat in: J.A. Schiltkamp e.a. (red.), *Honderd jaar codificatie in de Nederlandse Antillen*, Arnhem: Gouda Quint 1969, p. 229-234.

¹⁴ Ergens voor 1952 werd de 'Vereniging van Praktizijns der Nederlandse Antillen' opgericht, waarvan de naam later werd omgedoopt in 'Vereniging van Advocaten der Nederlandse Antillen' en weer later in 'Antilliaanse Juristen Vereniging'. Sedert 1951 geeft de Vereniging het 'Antilliaans Juristenblad' uit.

¹⁵ Nadere informatie is te vinden op <http://www.ordevanadvocaten.an/>.

3. De kantoororganisatie

Doel: de cliënt snel en doelmatig van advies of andere juridische diensten voorzien. De kantoororganisatie moet dus het werk van de advocaat ondersteunen. Denk aan:

- Kantoor (werk- en vergaderruimtes, bereikbaarheid, onderhoud);
- Opstellen, uitprinten, bundelen stukken (copier, scan);
- IT (tekstverwerking, boekhouding, agenda, internet, e-mail);
- Receptie, telefooncentrale (fax), secretariële ondersteuning, bode;
- Boekhouding/financiële administratie (declaraties, specificaties, cliëntgelden, voldoen griffierechten, jaarlijks budget, maandelijksse rapportages);
- Algemene voorwaarden (ter hand stellen, meesturen), engagement letter;
- Arbeidsvoorwaarden, arbeidsovereenkomsten, personeels- en salarisadministratie;
- Marketing & acquisitie (advertenties, website, logo, uitstraling, profiel, stukjes schrijven, deelnemen aan seminars), naamsvermelding (telefoonboek, on-line databanken);
- Know how (bibliotheek, on-line databanken, modellen);

4. De praktijk

Min of meer algemene regels bij het aannemen en behandelen van zaken: doe een *'conflict check'* (bij voorkeur voor het eerste gesprek); verdergaande checks? (achtergrond; moraliteit); probeer zoveel mogelijk informatie te verzamelen; praat uitvoerig met de klant; ga er niet vanuit dat de klant het verhaal volledig en juist brengt (het is altijd 'zijn' versie die je te horen krijgt); baseer je zoveel mogelijk op harde info (verificatie; durf de klant te confronteren met bijv. inconsistenties; als advocaat hoor je ook t.o.v. je klant onafhankelijk te staan = geen vereenzelviging; stel vast welk {nader} bewijs nodig is; moet een deskundige worden ingeschakeld?); trek niet te snel conclusies en ook niet te verstrekkend (bouw voorbehouden in; stel je de vraag of je de zaak aankunt of wel wilt doen); luister aandachtig (niet in gedachten je antwoord voorbereiden als de klant praat); praat op het niveau van je klant (ook al zullen er altijd klanten zijn die ook dan niet {goed} begrijpen waarover je het hebt); bespreek (on)mogelijkheden, tactiek, strategie en aan eventuele acties verbonden kosten (wees op voorhand duidelijk over geldzaken; toevoeging; voorschot? Scheelt debiteurenrisico en de klant voelt dat het inschakelen van een advocaat ook echt wat kost; uurtarief of alternatief?); geef de klant het gevoel dat jij er voor hem bent (perceptie is cruciaal);

Zaken kunnen zeer uiteenlopen. Ter illustratie: adviseren of procederen; kleine incasso met één contactpersoon (particulier of bedrijf); strafzaak met een klant in de bak; een ingewikkelde internationale overname waarbij meerdere disciplines en meerdere internationale kantoren zijn betrokken; zaken met veel, weinig of geen (kans op) publiciteit; piketdienst (je weet niet wie je aantreft op het politiebureau of in de gevangenis). Sommigen hebben ook nog eens allerlei zaken door elkaar lopen en moeten dus snel kunnen schakelen. Houd steeds je eigen grenzen in de gaten, niet alleen fysiek en

geestelijk, maar ook die van je kennis en ervaring. Wacht niet met het bespreken van problemen (teveel werk; moeilijke communicatie met de klant) met je patroon tot het te laat is.

Ook omdat zaken uiteenlopen kunnen beloningsafspraken uiteenlopen. Het meest gebruikelijk is nog steeds een uurtarief, doorgaans vermeerderd met een vast percentage aan kantoorkosten (5% of 6%) en OB (5%) indien van toepassing. Een 'success fee' is denkbaar bij bijvoorbeeld een procedure met een groot geldelijk belang (vb. lager dan gebruikelijk uurtarief, maar een – gestaffeld – percentage van wat je daadwerkelijk binnenhaalt voor de klant; kan soms heel aantrekkelijk zijn). Of een pure 'no cure, no pay'-afspraken, waarbij een vast bedrag of een (gestaffeld) percentage wordt afgesproken als de advocaat een bepaald succes boekt. Aandachtspunten o.m.: inschatting van de zaak vooraf; wat doe je met (griffie-, reis- en andere) kosten; wat is precies het resultaat dat moet worden behaald; wat als jij via de rechter aan het incasseren bent, maar de klant schikt (achter jouw rug om) de zaak of verandert halverwege de procedure van advocaat; wat als de wederpartij een tegenvordering instelt?

De advocaat is wel de spreekbuis van zijn klant, maar niet diens papegaai. Een kritische houding t.o.v. je eigen klant is niet altijd even makkelijk, maar wel belangrijk.

Zie verder de 'Tien basisregels voor de advocatuur' en de '35 praktijktips' in de cursusmap.

B. Gedragsregels

Artikelsgewijs overzicht gedragsregels

Regel 1:

De advocaat dient, ook wanneer hij niet beroepshalve optreedt, zich zodanig te gedragen dat het vertrouwen in de advocatuur of in zijn eigen beroepsuitoefening niet wordt geschaad.

Raad van Appel Antillen 18-12-2003, H 15/03

Onder omstandigheden kan het handelen van een advocaat in privé opleveren een inbreuk op de eer van de stand der advocaten in de zin van art. 20 Lv 1959. Enige terughoudendheid daarbij is op zijn plaats omdat in de tuchtrechtspraak de beroepsuitoefening van de advocaat centraal staat, niet diens handelen als privépersoon. Uit de veronderstellenderwijs aangenomen handelwijze van mr. X blijkt niet dat een goede beroepsuitoefening door hem niet langer gewaarborgd is.

Raad van Appel Antillen 17-11-2000

Ook als hij niet beroepshalve optreedt, dient de advocaat zich zo te gedragen dat het vertrouwen in de advocatuur en de eigen beroepsuitoefening niet wordt geschaad. De desbetreffende gedraging dient dan vanzelfsprekend naar andere maatstaven te worden beoordeeld dan die in de uitoefening van zijn beroep. Slechts min of meer ernstige misdragingen kunnen dan tot tuchtrechtelijke bestraffing leiden.

Raad van Appel Antillen 17-05-1995

Advocaat wordt strafrechtelijk veroordeeld voor een feit dat is gepleegd voor inschrijving als advocaat. De veroordeling valt na de inschrijving. Ook de aard en de ernst van het feit rechtvaardigen het oordeel dat inbreuk is gemaakt op de eer van de stand van de advocaten.

Raad van Discipline Amsterdam 28-06-1999, Advocatenblad 28-04-2000

'Privégedragingen van een advocaat worden alleen dan van een tuchtrechtelijk belang geoordeeld, wanneer hetzij er voldoende aanknopingspunten zijn met de praktijkuitoefening om dezelfde maatstaven te laten gelden, hetzij de gedraging voor een advocaat in het licht van zijn beroepsuitoefening absoluut ongeoorloofd moet worden geacht.'

Regel 2:

De advocaat moet zich onthouden van elke mededeling waardoor de rechter of de tegenpartij wordt misleid.

Raad van Appel Antillen 20-10-1998; 98/14

Voor stellingen en meningen in processtukken is een advocaat op tweeërlei wijze verantwoordelijk tegenover de wederpartij. Voor zover hij weergeeft wat zijn cliënt wil aanvoeren dient hij zich op gepaste wijze en niet onnodig grievend uit te laten, maar is hij voor de inhoud van het medegedeelde niet verantwoordelijk. Voor zover hij eigen stellingen of meningen zou verkondigen is hij dat wel, maar dan moet wel kunnen worden vastgesteld dat hij voor zichzelf spreekt en niet voor zijn cliënt.

Hof van discipline Nederland 03-03-2004, Advocatenblad 16-07-2004

'Zulks belast de verzoekende advocaat met een verhoogde verantwoordelijkheid voor het minutieus naleven van de verplichting zich te onthouden van het verstrekken van feitelijke gegevens waarvan hij weet, althans behoort te weten, dat die onjuist zijn, welke verplichting ook vastligt in regel 30 (AN regel 2) van de Gedragsregels voor advocaten. Daarbij dient hij er rekening mee te houden dat onder omstandigheden ook een verzwijging kan neerkomen op het verstrekken van feitelijk onjuiste gegevens.'

Regel 3:

De advocaat dient in woord en geschrift steeds op gepaste wijze en in geen geval onnodig grievend uit te laten.

Raad van Appel Antillen 5-04-2005, H 3/05

De zorgvuldigheid die een advocaat behoort te betrachten brengt mee dat hij zich niet onnodig grievend uitlaat en zich onthoudt van het verstrekken van feitelijke gegevens waarvan hij of zij weet of behoort te weten dat die onjuist zijn. In bijzondere gevallen kan die zorgvuldigheid meebrengen dat de advocaat niet uitsluitend afgaat op hetgeen de cliënt meedeelt, maar zelf onderzoekt of hetgeen de cliënt vermeld wenst te zien in redelijkheid te rechtvaardigen is.

Raad van Appel Antillen 18-10-2004, H 16/03

Voorop staat dat een advocaat een grote mate van spreekvrijheid toekomt. Het belangrijkste middel van de advocaat om de zaak van zijn cliënt te dienen is immers het woord. Met beperking van die spreekvrijheid moet daarom uiterst terughoudend worden omgegaan. Dat neemt echter niet weg dat nog steeds algemeen aanvaard is binnen de beroepsgroep – en daarom is neergelegd in gedragsregel 3 – dat onnodig grievende uitlatingen steeds achterwege dienen te blijven, dat wil zeggen uitlatingen die het belang van de zaak niet dienen, maar (kennelijk) slechts gebruikt worden om te grieven dan wel, naar de advocaat behoort te weten, slechts dat grievende effect hebben.

Raad van Appel Antillen 14-06-2004, H 1/04

Daarbij dient een advocaat zich echter wel steeds op gepaste wijze en in geen geval onnodig grievend uit te laten. Dat geldt ook in zijn verhouding tot rechterlijke autoriteiten, gelijk is vastgesteld in de advocateneed, waarin gesproken wordt over de eerbied die een advocaat aan die autoriteiten verschuldigd is.

Hof van Discipline Nederland 20-09-2002, Advocatenblad 30-01-2004

'Voor de beoordeling van de klacht gelden, zoals de raad heeft overwogen, de volgende uitgangspunten:

a een advocaat heeft een grote mate van vrijheid de belangen te behartigen van zijn cliënt op een wijze die hem – in overleg met zijn cliënt – goeddunkt;

b deze vrijheid is niet onbegrensd en ontslaat hem niet van zijn verplichting ook jegens de wederpartij van zijn cliënt een zekere mate van zorgvuldigheid in acht te nemen;

c deze zorgvuldigheid brengt – in het algemeen – mee dat een advocaat:

- zich in woord en geschrift niet onnodig grievend uitlaat;

-zich dient te onthouden van het verstrekken van feitelijke gegevens waarvan hij weet of behoort te weten dat die onjuist zijn;

-en in dit bijzondere geval, dat hij bij het bezigen van de kwalificatie 'verduistering' niet uitsluitend afgaat op hetgeen zijn cliënt hem daarover heeft meegedeeld en kenbaar gemaakt, maar zonedig zelf moet onderzoeken of er feiten en omstandigheden zijn die het bezigen van een dergelijke kwalificatie in alle redelijkheid zouden kunnen rechtvaardigen.'

Raad van Discipline Leeuwarden 11-07-2002, Advocatenblad 14-11-2003

'Een advocaat die meent in het belang van zijn cliënt in een geschil ten overstaan van een rechter mededelingen over de advocaat van de wederpartij te moeten doen, waardoor deze in een kwaad daglicht kan worden gesteld, zal zich terdege dienen af te vragen of die mededelingen op waarheid berusten. Aan het onderzoek daarnaar moeten strenge eisen worden gesteld en deze zullen strenger zijn naarmate de ernst van de over de advocaat van de wederpartij gedane mededelingen ernstiger zijn.'

Regel 4:

De advocaat moet vermijden enige verplichtingen aan te gaan die zijn vrijheid en onafhankelijkheid in de uitoefening van het beroep in gevaar zou kunnen brengen.

Raad van Toezicht Antillen 15-02-2000; 99/37

In het algemeen zal de advocaat terughoudend moeten zijn in het optreden als gemachtigde van haar echtgenoot of partner, of anderen met wie zij hecht verbonden is, omdat het gevaar van te weinig distantie dichterbij zal zijn dan bij het optreden voor anderen. Dit neemt niet weg dat van klachtwaardigheid pas kan worden gesproken als er handelwijzen of andere feiten aan te wijzen zijn die het gevolg zijn van gebrek aan distantie of anderszins klachtwaardig zijn.

Regel 5:

Het belang van de cliënt, niet enig eigen belang van de advocaat, is bepalend voor de wijze waarop de advocaat zijn zaken dient te behandelen.

Raad van Discipline Leeuwarden 19-01-1995, Advocatenblad 10-11-1995

'Een advocaat behoort niet financieel deel te nemen in een onderneming of een project en vervolgens voor die onderneming of het project advocatenwerkzaamheden te verrichten. Het is daarbij van tweeën of de advocaat participeert, maar treedt dan niet als zodanig op, of hij treedt op als advocaat, maar participeert niet. Dit geldt in beginsel ook voor zijn eventuele kantoorgenoten. De advocaat moet zoveel mogelijk zijn handen vrij hebben, deze zo min mogelijk (laten) binden. Dit houdt in dat hij in beginsel op geen enkele wijze persoonlijk belang bij de door hem te nemen stappen heeft. Zelfs de schijn dat hij bij de te nemen stappen persoonlijk belang heeft, behoort hij te vermijden.'

Regel 6:

1) De advocaat mag zich niet met de behartiging van de belangen van twee of meer partijen belasten indien de belangen van deze partijen tegenstrijdig zijn of een daarop uitlopende ontwikkeling aannemelijk is.

2) De advocaat die gemeend heeft de belangen van twee of meer partijen te kunnen behartigen is verplicht zich geheel uit de zaak terug te trekken zodra een belangenconflict tussen zijn cliënten de juiste behartiging van de belangen van een hunner in gevaar brengt.

3) Van de advocaat, die in een bepaalde zaak de belangen van twee of meer partijen heeft behartigd, mag in het algemeen worden verwacht dat hij niet in deze zaak of in voortzetting daarvan zal optreden tegen de partij of partijen, wier belangen hij behartigd of mede behartigd heeft.

4) Het bepaalde in de voorgaande leden geldt ook voor advocaten behorende tot hetzelfde samenwerkingsverband.

Raad van Appel Antillen 07-07-2006, H 5/06

Wanneer een advocaat gaat optreden tegen een voormalige cliënt zal dat slechts toelaatbaar zijn indien de voormalige cliënt redelijkerwijs niet de vrees kan hebben dat zich een belangenconflict kan voordoen en dat hetgeen hij aan de advocaat heeft medegedeeld niet geheim blijft en tegen hem gebruikt kan worden. Een advocaat die in aan de echtscheidingszaak gerelateerde procedures tegen zijn voormalige cliënt gaat optreden loopt het risico dat de voormalige cliënt het gevoel zal hebben dat, al is het tijdens de zakelijke contacten terloops opgedane, kennis over zijn persoonlijk leven door de advocaat tegen hem gebruikt kan worden.

Raad van Appel Antillen 18-12-2003, H 18/03

De geschonden norm strekt er immers toe te voorkomen dat daadwerkelijk het gegeven vertrouwen geschonden wordt en geldt dus niet slechts in situaties waarin dat vertrouwen daadwerkelijk is geschonden.

Raad van toezicht Antillen 12-11-1999; 99/23

Het feit dat het om een nieuwe zaak ging brengt de advocaat niet buiten het bereik van regel 6 lid 3. De bescherming die de regel moet bieden is namelijk dat een advocaat de informatie die hij over de cliënt kan putten uit de cliënt/advocaatverhouding niet tegen hem kan gaan gebruiken; dat de cliënt bescherming alleen nodig zou hebben in een zaak waarin de advocaat voor hem gewerkt heeft en niet meer in een volgende zaak valt niet in te zien.

Hof van Discipline Nederland 12-04-2002, Advocatenblad 05-09-2003

'Naar het oordeel van het hof gaat het hier om informatie, die zozeer van algemene aard is en niet toegespitst op concrete aspecten van de zaak van A tegen klaagster, dat dit niet is aan te merken als ter zake relevante informatie omtrent klaagster, waardoor het mr. X niet zou zijn toegestaan om in de bewuste zaak tegen klaagster op te treden.'

Hof van Discipline Nederland 04-11-1991, Advocatenblad 19-08-1992

'Advocaat handelt in de gegeven omstandigheden niet tuchtrechtelijk laakbaar door op het tijdstip, dat zijn cliënt B een zaak krachtens rechterlijk vonnis aan de rechthebbende A moet afgeven, namens een andere cliënt C beslag op die zaak te laten leggen.'

Raad van Discipline 's-Gravenhage 12-02-2007, Advocatenblad 08-08-2008

'een curator of één van zijn kantoorgenoten in het algemeen niet tevens als advocaat van de gefailleerde mag optreden, omdat in het geval van faillissement de kans zo groot is dat er sprake is of kan zijn van tegenstrijdige belangen dat een advocaat zich hiervan dient te onthouden.'

Regel 7:

De advocaat behoort steeds voor ogen te houden dat een regeling in der minne in het algemeen de voorkeur verdient boven een proces.

Regel 8:

De advocaat behoort de hem opgedragen zaken zorgvuldig te behandelen.

Raad van Appel Antillen 05-04-2005, H 20/04

Gedragsregel 8 brengt mee dat een raadsman in strafzaken in het geval van een gedetineerde cliënt aanwezig is bij de behandeling van vordering inzake de voorlopige hechtenis. Dat geldt ook indien de advocaat de kans op invrijheidstelling gering acht. Mr. X had een eenmanskantoor en was uitlandig. In die omstandigheden heeft hij voldoende zorgvuldig gehandeld (vooraf uitlandigheid bespreken, mogelijkheid hoger beroep).

Regel 9:

- 1) De advocaat is verplicht tot geheimhouding van alles wat hem in of bij de uitoefening van zijn beroep van de zijde van zijn cliënt ter kennis komt. Ook indien een juiste uitvoering van de hem opgedragen taak naar zijn oordeel een gebruikmaken van die kennis naar buiten eist, dient de advocaat zich daarvan te onthouden, voor zover zijn cliënt heet doen blijken dit te wensen.
- 2) De geheimhoudingsplicht duurt ook voort na de beëindiging van de relatie met de cliënt.
- 3) De advocaat legt zijn medewerkers en personeel de inachtneming van een gelijke geheimhoudingsplicht op.

Raad van Discipline Den Bosch 22-11-2004, Advocatenblad 17-02-2006

'Er behoort van te worden uitgegaan dat een advocaat in beginsel verplicht is tot geheimhouding. Hij dient te zwijgen over bijzonderheden van door hem behandelde zaken, de persoon van zijn cliënt en de aard en omvang van diens belangen. Indien een juiste uitvoering van de hem opgedragen taak naar zijn oordeel het bekendmaken aan een derde van verkregen kennis vereist, staat dat de advocaat vrij voor zover de cliënt daartegen geen bezwaar heeft en voor zover dit in overeenstemming is met een goede beroepsuitoefening.'

Raad van Discipline 's-Gravenhage 08-03-2004, Advocatenblad 13-05-2005

'De geheimhoudingsplicht van een advocaat heeft niet alleen betrekking op hetgeen hem omtrent de inhoud van zaak bekend is, maar ook hetgeen hem bekend is omtrent de persoon en de hoedanigheid van zijn cliënt. Voor het onderhavige geval gold derhalve dat klaagster erop mocht vertrouwen dat niet alleen de inhoud van het tussen hem en mr. Y besprokene onder hen zou blijven, maar ook reeds het enkele feit dat hij mr. Y in verband met het geschil had bezocht.'

Raad van Discipline Arnhem 15-09-2003, Advocatenblad 03-12-2004

'is komen vast te staan dat mr. X aan een tijdschrift heeft bevestigd dat hij voor klaagster is opgetreden en dat in de zaak die hij voor klaagster had behandeld sprake was van een negatief inkomen van haar wederpartij. Mr. X heeft deze feiten telefonisch aan de journalist van het tijdschrift bevestigd dan wel medegedeeld, zonder zich ervan te vergewissen of klaagster daarmee instemde. Hoewel mr. X kennelijk vergeefs aan de journalist van het betreffende tijdschrift om inzage in het concept voor het te publiceren stuk heeft gevraagd, neemt dit niet weg dat mr. X de informatie die hij aan het tijdschrift heeft verstrekt niet had mogen geven zonder toestemming van klaagster. Het feit dat klaagster zelf informatie aan het tijdschrift had verstrekt maakt het oordeel van de raad niet anders. Dan nog geldt immers dat mr. X zich ervan had dienen te vergewissen of klaagster ermee instemde dat mr. X (ook) de betrokken journalist (bepaalde) informatie zou verstrekken.'

Regel 10:

- 1) Ook waar hij niet tot geheimhouding verplicht is dient de advocaat te zwijgen over de bijzonderheden van zaken die bij hem in behandeling zijn of zijn geweest, over de persoon van zijn cliënt en over de aard en omvang van diens belangen.
- 2) Van hetgeen hem in of bij de uitoefening van zijn beroep ter kennis komt van de zijde van de tegenpartij of van een derde dient de advocaat slechts gebruik te maken voor zover daarmee een redelijk belang gediend is.
- 3) Van vertrouwelijke mededelingen van een wederpartij of van een derde mag een advocaat alleen gebruikmaken voor zover hem daartoe de vrijheid is gegeven.

Regel 11:

De advocaat dient zijn cliënt in die mate in te lichten, dat deze een juist inzicht kan hebben in de stand der zaak, terwijl hij voor het nemen van belangrijke beslissingen zijn cliënt dient te raadplegen, al dan niet door het verstrekken van afschriften van processtukken.

Raad van Appel Antillen 31 mei 2004 H2/04

Een advocaat behoort zijn cliënt echter naar waarheid op de hoogte te houden van de stand van zaken en behoort hem zeker niet een verkeerd beeld daarvan en/of van de afloop van de zaak te geven.

Raad van Appel Antillen 31 mei 2004 H4/04

Voorop staat dat een advocaat, die voor zijn cliënt beroep in cassatie instelt maar overigens in cassatie niet wenst op te treden, die cliënt naar behoren dient te informeren over de verdere procedure.

Raad van Appel Antillen 14 juni 2004 H23/03

Wanneer een advocaat zijn cliënt niet inlicht dat de kans om in hoger beroep te winnen in feite nihil is, is sprake van een misslag.

Raad van Toezicht Antillen 04-03-1999 98/105

Bij de verplichting de cliënt een juist inzicht in de zaak te geven hoort ook dat de advocaat voor zover dat binnen zijn bereik ligt voor de cliënt de mogelijkheid om naar dat inzicht te handelen – door in beroep te gaan – niet verloren laat gaan. Daaruit volgt dat de advocaat als hij geen contact krijgt met zijn cliënt, doet wat redelijkerwijs nodig en mogelijk is om de noodzakelijke berichten toch aan de man te brengen.

Raad van Discipline Den Bosch 24-01-1994, Advocatenblad 28-10-1994

'Het stringente karakter van de verplichting tot prompte toezending van processtukken als gesteld in het tweede lid van regel 11 (oud, thans regel 8) (AN regel 11) brengt met zich mee dat van de advocaat verlangd mag worden dat hij de door hem gestelde verzending van een processtuk aan een cliënt aannemelijk behoort te maken.'

Regel 12:

- 1) De advocaat heeft ook tegenover zijn cliënt de leiding der zaak maar mag geen handelingen verrichten tegen de kennelijke wil van zijn cliënt. Hetgeen door hem wordt verricht geschiedt onder zijn verantwoordelijkheid, waaraan hij zich niet kan onttrekken met een beroep op de van zijn cliënt verkregen opdracht.
- 2) Indien tussen de advocaat en zijn cliënt verschil van mening bestaat over de wijze waarop de zaak moet worden behandeld en dit geschil niet in onderling overleg kan worden overbrugd, dient de advocaat zich terug te trekken.
- 3) De advocaat mag de hem verstrekte opdracht niet neerleggen op een daarvoor niet geschikt ogenblik, tenzij de omstandigheden daartoe noodzaken.

4) Een advocaat die zijn opdracht neerlegt blijft desondanks, voor zover zulks in redelijkheid van hem kan worden gevergd, verplicht tot het nemen van die maatregelen, die nodig zijn om schade voor zijn cliënt te voorkomen.

Raad van Appel Antillen 02-03-2000; 99/09

Doet zich met dezelfde wederpartij een nieuwe zaak voor dan brengt dat beginsel niet mee dat de advocaat verplicht is ook die nieuwe zaak weer in behandeling te nemen.

Hof van Discipline 01-09-1997, Advocatenblad 01-05-1998

'Daardoor heeft mr X het belang van zijn cliënt bij zijn eigen ongenoegen ten achter gesteld en zijn opdracht neergelegd zonder geldige reden en zonder de vereiste zorgvuldigheid in acht te nemen. Hieraan doet niet af dat de klager voldoende tijd had om voor de voortzetting van het geding een andere advocaat in te schakelen'

Regel 13:

- 1) Bij het vaststellen van zijn declaratie behoort de advocaat een – alle omstandigheden in aanmerking genomen – redelijk salaris in rekening te brengen.
- 2) Het staat de advocaat vrij overeen te komen, dat slechts bij het behalen van een bepaald gevolg salaris in rekening wordt gebracht.
- 3) De advocaat mag overeenkomen, dat het salaris een evenredig deel zal bedragen van de waarde van het met zijn medewerking te bereiken gevolg. Een dergelijke overeenkomst moet, alle omstandigheden in aanmerking genomen, inbegrepen het risico en onzekerheid ten aanzien van het salaris, redelijk zijn.
- 4) De advocaat behoort zijn cliënt op de hoogte te stellen zodra hij voorziet dat de declaratie aanmerkelijk hoger zal worden dan hij aanvankelijk tegenover cliënt had geschat.

Raad van Toezicht Antillen 27-11-1992

Advocaten moeten honorarium afspraken schriftelijk vastleggen.

Hof van Discipline 11-03-1996, Advocatenblad 21-02-1997

'Wat betreft de incasso van de declaratie verenigt het Hof zich met de overweging van de Raad van Discipline dat een kort gedingprocedure, voor een declaratie van een dergelijke geringe omvang, per definitie ongepast is. Dat geldt des te sterker, aldus het Hof omdat een incasso in kort geding niet was aangewezen waar de president van de rechtbank kenbaar had gemaakt in kort geding alleen onbetwiste declaraties te willen behandelen.'

Raad van Discipline Amsterdam 02-05-2002, Advocatenblad 02-08-2002

'In het algemeen geldt dat een declaratiemethode als door mr. X gehanteerd - los van overige relevante omstandigheden - reeds een onredelijke uitwerking op het salaris heeft, als de aan de zaak in feite bestede tijd niet correspondeert met de tijd die aan het bij een cliënt in rekening gebrachte bedrag ten grondslag ligt.'

'Een advocaat behoort zijn cliënt bij beëindiging van zijn werkzaamheden een einddeclaratie te sturen en voor zover deze lager is dan de bij de cliënt in rekening gebrachte voorschotten dient hij het teveel betaalde aan de cliënt terug te betalen.'

Regel 14:

De advocaat moet zijn declaratie aldus inrichten, dat de cliënt daaruit kan zien hoeveel wordt gerekend voor salaris en verschotten. Indien voorschot is ontvangen of betalingen wegens geliquideerde kosten of uit anderen hoofde, voor de cliënt zijn ontvangen of gedaan, behoort de advocaat de bedragen daarvan in de declaratie of afzonderlijk te vermelden en waar nodig te verrekenen.

Regel 15:

- 1) Maakt de cliënt tegen de ingediende declaratie bezwaar, dan is de advocaat verplicht de cliënt te wijzen op ter zake bestaande regeling.
- 2) Wanneer de cliënt op grond van gehele of gedeeltelijke betwisting der declaratie bezwaar maakt tegen de verrekening daarvan met hem toekomende gelden, worden die gelden tot het beloop van het betwiste bedrag bij de deken gedeponneerd.
- 3) Het is de advocaat niet toegestaan dossiers terug te houden in afwachting van de betaling van de declaratie. Is de declaratie in geschil, dan wijst de advocaat zijn cliënt op de mogelijkheid het gedeclareerde bedrag bij de deken te deponeren totdat het geschil is beslecht.
- 4) Indien een cliënt specificatie der declaratie vraagt, is de advocaat gehouden die te verstrekken.
- 5) Leidt zulks niet tot betaling en gaat de advocaat ertoe over zijn declaratie overeenkomstig wettelijke regeling in te dienen ter begroting, dan dient hij de cliënt daarvan in kennis te stellen onder toezending van een kopie van de ter begroting ingediende declaratie.
- 6) Het is niet toelaatbaar dat de gespecificeerde declaratie, als bedoeld in lid 5, op een hoger bedrag wordt gesteld dan de aanvankelijk ingediende, ook al was deze al dan niet voorwaardelijk bij moderatie opgemaakt.
- 7) Van zijn recht van executie maakt de advocaat slechts bij gebleken noodzakelijkheid en niet dan na hernieuwde minnelijke aanmaning gebruik.
- 8) Het staat de advocaat niet vrij ter zake van zijn onbetaald gelaten begrote declaratie het faillissement van zijn cliënt aan te vragen, behoudens in zeer bijzondere omstandigheden na overleg met de voorzitter van de Raad van Toezicht.

Raad van Appel Antillen 14-06-2004 H23/03

Excessief declareren kan als misslag in de uitoefening van de praktijk worden aangemerkt. Intrekking van de declaratie neemt het excessieve karakter van een declaratie niet weg, maar heeft wel tot gevolg dat de declaratie niet meer hoeft te worden betaald waardoor de misslag wordt gecorrigeerd.

Hof van Discipline 13-01-2006, Advocatenblad 19-01-2007

Het is niet toegestaan een door de wederpartij als bijdrage in de proceskosten betaald bedrag, ontvangen op de derdenrekening van een advocaat, te verrekenen met de declaratie zonder toestemming van de cliënt.

Raad van Discipline Den Bosch 02-02-1987, Advocatenblad 25-09-1987

Wanneer de cliënt te kennen heeft gegeven het bedrag door zijn advocaat gerechtvaardigd te vinden en reeds met (af-)betaling daarvan is begonnen, kan hij zonder gegronde reden maanden later geen specificatie van de declaratie meer verlangen.

Nu door de advocaat vooraf niet vast is te stellen hoe groot de werkzaamheden in zijn geheel zullen zijn, hoeft de hoogte van toegezonden voorschotdeclaraties geen indicatie te geven van de hoogte van de einddeclaratie.

Regel 16:

- 1) Het is de advocaat niet geoorloofd voor de betaling van zijn declaratie andere zekerheid te aanvaarden dan een voorschot in geld, behoudens in zeer bijzondere gevallen.
- 2) Het is ongeoorloofd dat de advocaat gelden welke hem voor andere doeleinden in depot zijn gegeven, bezigt ter voldoening van zijn declaratie.
- 3) Ten behoeve van een cliënt voor diens levensonderhoud ontvangen bedragen mag de advocaat niet bezigen ter voldoening van zijn declaratie.
- 4) Regel 15 lid 2 is niet toepasselijk in de gevallen, bedoeld in de twee voorgaande leden.

Raad van Discipline Den Bosch 08-02-1993, Advocatenblad 04-03-1994

'Als uitgangspunt geldt - vergelijk ook gedragsregel 19 lid 3 - dat een advocaat zijn declaraties niet mag verrekenen met ten behoeve van zijn cliënt voor levensonderhoud ontvangen bedragen. Op geen enkele wijze blijkt, dat die verrekening vooraf met A is besproken. Integendeel, herhaaldelijk is door Mr X gesteld, dat A eerst behoefde te betalen, zodra hij hiertoe in staat was. Voor Mr X was voorts duidelijk, dat de bedragen, die deurwaarder O onder zich had, bestemd waren voor het levensonderhoud van A. Het was Mr X dan ook niet toegestaan hierop beslag te leggen ter incassering van zijn declaraties. Mr X stelt tot zijn verweer, dat A de alimentatiebedragen niet - alle - voor zijn levensonderhoud nodig had. Dit verweer gaat niet op. Dit stond niet ter beoordeling van Mr X.'

Regel 18:

- 1) Op brieven en andere mededelingen van de ene advocaat aan de andere mag in rechte geen beroep worden gedaan, tenzij het belang van de cliënt dit bepaaldelijk vordert, maar dan niet zonder voorafgaand overleg met de advocaat van de wederpartij.
- 2) Indien dit overleg niet tot een oplossing leidt, dient het advies van de deken te worden ingewonnen voordat in rechte een beroep als vorenbedoeld wordt gedaan.

Zie de fraaie notitie van mr Mirto Murray in de cursusmap.

Raad van Toezicht Antillen 15-02-2000; 99/36

De regel slaat alleen op het verkeer in rechte; die regel moet niet alleen zo beperkt worden opgevat omdat hij staat in de afdeling ' Optreden in rechte', maar ook omdat beperkingen naar hun aard niet ruim moeten worden opgevat. Dit neemt niet weg, dat de overlegging van confraternele stukken wel schadelijk kan zijn voor de eer van de stand van de advocatuur, maar dan moet dat voortvloeien uit bijkomende omstandigheden.

Hof van Discipline 15-12-2003, Advocatenblad 28-01-2005

'Het is vaste jurisprudentie dat de advocaat die geen (hem bevredigende) reactie krijgt op het verzoek aan de wederpartij in te stemmen met het in het geding brengen van confraternele correspondentie, daartoe nimmer overgaat zonder het advies van de deken te hebben ingewonnen. Een mededeling aan de wederpartij dat bij het uitblijven van een reactie wordt aangenomen dat de andere advocaat instemt, volstaat niet. Wordt niet uitdrukkelijk ingestemd, dan dient eerst advies aan de deken te worden gevraagd. Het is aan de advocaat die de confraternele correspondentie in het geding wil brengen om tijdig het overleg te voeren met de advocaat van de wederpartij, zodat er zonedig bij het uitblijven van toestemming nog tijdig advies aan de deken kan worden gevraagd.'

Raad van discipline Den Bosch 19-04-2004, Advocatenblad 13-05-2005

'De Gedragsregels 12 en 13 (AN regel 18 en 19) kunnen er niet toe leiden dat feitelijkheden die voor de beoordeling van het geschil van belang zijn en die in de correspondentie tussen de raadslieden zijn gesteld, terwijl deze in menig arbeidsgeschil rechtstreeks tussen werkgever en werknemer worden gecommuniceerd, dan niet meer ter kennis van de rechter mogen worden gebracht. Dit klemt temeer daar menig feit waarop een beroep is gedaan, een aanzegging met rechtsgevolg is, die ook rechtstreeks aan de wederpartij gedaan had kunnen worden.'

Raad van Discipline Arnhem 07-12-1998, Advocatenblad 29-10-1999

'wanneer op enig moment in een procedure behoefte bestaat om brieven van de ene advocaat aan de andere in het geding te brengen, het daarvoor aangewezen overleg met de advocaat van de tegenpartij moet worden gevoerd, respectievelijk de daarvoor

noodzakelijke toestemming van de advocaat die op dat moment voor die wederpartij optreedt moet worden verkregen.'

Regel 19:

Omtrent de inhoud van tussen de advocaten gevoerde schikkingsonderhandelingen mag aan de rechter of instantie, aan wier oordeel de zaak is onderworpen, niets worden medegedeeld zonder toestemming van de advocaat van de wederpartij. De inhoud van een door de advocaat namens zijn cliënt gedaan schikkingsvoorstel mag echter zonder die toestemming door hem worden medegedeeld indien de advocaat zich het recht daartoe uitdrukkelijk heeft voorbehouden bij het doen van het voorstel.

Raad van discipline Den Bosch 26-11-2001, Advocatenblad 04-04-2003

'Een schriftelijk stuk dat aan de wederpartij rechtstreeks is toegezonden en alleen al uit dien hoofde niet als een schikkingsvoorstel tussen advocaten is aan te merken, krijgt die status niet alsnog doordat een van de (later optredende) advocaten, al of niet met die bedoeling, nadien in de correspondentie tussen de advocaten naar dat schriftelijke stuk verwijst.'

Raad van Discipline Leeuwarden 11-06-2001, Advocatenblad 31-05-2001

'Het staat mrs. X, Y en Z niet vrij om mededelingen te doen aan de President omtrent de inhoud van de tussen partijen gevoerde schikkingsonderhandelingen. mr. Y, die de betreffende brief mede namens mrs. X en Z schreef, had het erbij kunnen (en moeten) laten dat partijen elkaar voorstellen hadden gedaan maar er niet waren uitgekomen. Het past niet om een deel van het besprokene aan de President prijs te geven. Daaraan doet niet af, dat de onderhandelingen reeds ten tijde van de mondelinge behandeling in aanwezigheid van de President waren begonnen. Bij de onderhandelingen nadien was de President immers niet aanwezig.'

Regel 20:

- 1) Het is ongeoorloofd aan de rechter of instantie aan wier oordeel de zaak is onderworpen stukken over te leggen – ook al ware het slechts ter informatie – die aan de advocaat van de tegenpartij niet zo tijdig zijn medegedeeld, dat deze voldoende gelegenheid heeft gehad om daarop te reageren.
- 2) Overlegging van een pleitnota is slecht geoorloofd, wanneer zij niet meer bevat dan hetgeen door de advocaat is bepleit.
- 3) Terstond na afloop van de pleidooien moet een afschrift der pleitnota aan de advocaat der tegenpartij worden afgegeven.

Hof van Discipline 15-01-1996, Advocatenblad 08-11-1996

'Een advocaat die in een aanhangig geding stukken aan de rechter toezendt, dient daarvan afschriften aan de advocaat van de wederpartij toe te zenden. Deze regel leidt geen uitzondering wanneer het medische rapportage betreft.'

Regel 21:

- 1) Het is de advocaat niet geoorloofd zich een aanhangig geding anders dan tezamen met de advocaat der tegenpartij tot de rechter of instantie aan wier oordeel de zaak is onderworpen te wenden, tenzij schriftelijk en met gelijktijdige toezending van een afschrift der mededeling aan de advocaat der tegenpartij en voorts zo tijdig dat die advocaat voldoende gelegenheid heeft om op de mededeling te reageren.
- 2) Nadat vonnis is gevraagd, is het de advocaat niet geoorloofd zich zonder toestemming van de tegenpartij tot de rechter te wenden.

Raad van Discipline Amsterdam 13-03-2007, Advocatenblad 29-08-2008

'Tevens dient een afschrift van de wrakingsstukken gestuurd te worden naar de advocaat van de wederpartij. Deze moet immers kennis kunnen nemen van de inhoud van alle

stukken die in de procedure worden ingediend en uiteindelijk ter beschikking aan de oordelende rechter zijn gesteld. Dit opdat de advocaat van de wederpartij daarop bij gelegenheid kan reageren.'

Raad van Discipline 's-Gravenhage 04-09-1995, Advocatenblad 21-06-1996

'Dit betekent dat in beginsel van alle correspondentie met de rechtbank, of deze nu wordt gevoerd met een rechter of een griffier, een kopie dient te worden gestuurd naar de advocaat van de wederpartij.'

Regel 22:

- 1) Getuigen, die door de tegenpartij zijn aangezegd in verband met een bevolen getuigenverhoor, zal de advocaat voor het verhoor niet mogen horen. Deze bepaling geldt niet ten aanzien van getuigen in dienst van – of in een andere bijzondere relatie staande tot – de eigen cliënt.
- 2) In strafzaken zal de advocaat, behalve in bijzondere gevallen, zich ervan onthouden getuigen die door het Openbaar Ministerie zijn aangezegd vooraf te horen.

Raad van Discipline Amsterdam 02-12-2002, Advocatenblad 14-05-2004

'B staat immers in een bijzondere relatie tot de eigen cliënt, gegeven het feit dat hij niet lang daarvoor statutair directeur was van A en verantwoordelijk voor het (financiële) beleid. Het stond mr. X derhalve vrij om B te benaderen.'

Regel 23:

- 1) Indien de advocaat getuigen oproept, moet hij instaan voor de aan de getuigen toekomende vergoedingen.
- 2) Heeft de advocaat niet de beschikking over het nodige fonds gekregen en is hij niet bereid de verantwoordelijkheid voor het getuigengeld te dragen, dan zal hij daarvan tevoren aan de getuigen mededeling moeten doen.

Raad van Discipline Arnhem 16-02-2004, Advocatenblad

Het oproepen van getuigen is een exclusieve bevoegdheid van de advocaat die bij de uitoefening daarvan gebruik kan maken van enkele in de wet neergelegde dwangmiddelen. Een advocaat doet dus, weliswaar ten behoeve van een cliënt, doch met gebruikmaking van eigen naam en functie een beroep op een derde. Dit schept een eigen verantwoordelijkheid.

Regel 24:

Het is de advocaat niet geoorloofd, een advocaat of oud-advocaat op te roepen om getuigenis af te leggen ter zake van wat deze in de uitoefening van zijn beroep van advocaat heeft waargenomen, alvorens met de deken overleg te hebben gepleegd. Deze regel is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van medewerkers en personeel van een advocaat of oud-advocaat.

Hof van Discipline 24-08-1998, Advocatenblad 02-04-1999

'Wanneer een advocaat in een zaak die hij als advocaat behandelt als getuige een verklaring aflegt, staat die verklaring per definitie bij de contra-enquête ter discussie en gaat deze als onderdeel van de processtukken deel uitmaken van de voortzetting van het processueel debat. Die discussie en dat debat zal de advocaat die als getuige heeft verklaard, niet onbevangen kunnen voeren omdat - afgezien van de belangen van zijn cliënt - zijn eigen positie als getuige in het geding is. In die zin komt de vrijheid en onafhankelijkheid waarmee de advocaat zijn beroep dient uit te oefenen in gevaar, althans bestaat daartoe gerede kans.

Bijzondere omstandigheden van klemmend belang die ertoe zouden moeten leiden dat er in het onderhavige geval anders zou moeten worden geoordeeld, zijn niet komen vast te staan. Dat de cliënt van mr X zich in de steek gelaten zou voelen als mr X de zaak niet

verder zou behandelen, zoals mr X aanvoert, is daartoe onvoldoende en dient als consequentie van de gemaakte keuze dat mr X als getuige zou optreden, te worden aanvaard. Datzelfde geldt voor de door mr X gestelde bezwaren verbonden aan overdracht van de zaak aan een andere advocaat.'

Raad van Discipline Den Bosch 05-10-1992, Advocatenblad 03-09-1993

'Een van de belangrijkste aspecten van het beroep van advocaat is het bewaren van zijn onafhankelijkheid zowel tegenover zijn cliënt als tegenover derden. Als een advocaat moet getuigen zal hij positie moeten kiezen. Dit kan de advocaat in een met die onafhankelijkheid conflicterende situatie brengen. Op grond hiervan is het een algemeen aanvaard beginsel, dat de advocaat die een andere advocaat als getuige oproept vooraf overleg pleegt met de Deken.'

'Het oproepen van een advocaat als getuige is een recht, dat met inachtneming van het voorgaande eenieder toekomt. Mr Y meent dat Mr X niet had moeten oproepen, nu Mr Y Mr X vooraf te kennen had gegeven, dat Mr Y zich op zijn verschoningsrecht zou beroepen. Het belang van de cliënt van Mr X kon meebrengen, dat deze zich niet op voorhand gewonnen gaf, maar persisteerde bij het optreden als getuige, om te zien of Mr Y onder de druk van een terechtzitting bij zijn aanvankelijk standpunt zou blijven. Het zal de rechter-commissaris zijn, die over het beroep op het verschoningsrecht zal beslissen. Het stond Mr X vrij, toen hem tijdens het getuigenverhoor bleek, dat Mr Y zich op zijn verschoningsrecht bleef beroepen, alsnog van het horen van hem als getuige af te zien.'

Regel 25:

De advocaat is verplicht, alvorens hij overgaat tot het nemen van rechtsmaatregelen tegen een partij die – naar hij weet – door een advocaat wordt bijgestaan, die advocaat van zijn voornemen kennis te geven en hem een redelijke tijd te geven om de zaak te regelen of zich te beraden, tenzij het belang van de cliënt zich daartegen verzet.

Hof van Discipline 10-11-2000, Advocatenblad 16-11-2001

'Gedragsregel 19 (AN regel 25) valt aan te merken als een uitwerking van de in artikel 46 van de Advocatenwet neergelegde regels voor het gedrag van de advocaat. De raad heeft overwogen dat Gedragsregel 19 niet rechtstreeks van toepassing is omdat in het onderhavige geval mr. X zelf procespartij was. Het hof acht die overwegingen onjuist. Zoals klager terecht aanvoert, is mr. X in de procedure als gemachtigde voor zichzelf opgetreden. Hij was reeds uit dien hoofde gehouden klager kennis te geven van zijn voornemen tot rechtsmaatregelen over te gaan. Overigens brengt de bijzondere aard van de relatie tussen de advocaat en zijn cliënt mee dat de advocaat grote terughoudendheid betracht bij het nemen van rechtsmaatregelen tegen zijn (voormalige) cliënt. Bij die terughoudendheid past dat de in Gedragsregel 19 vervatte voorschriften ook nauwgezet worden nageleefd indien de advocaat zijn cliënt dagvaardt.'

Regel 26:

In het belang van de rechtzoekenden en van de advocatuur in het algemeen streven de advocaten naar een onderlinge verhouding die berust op welwillendheid en vertrouwen.

Raad van toezicht Antillen 25-08-1995

Tuchtrechter dient zeer terughoudend te zijn in civiel geschil tussen advocaten.

Hof van Discipline 02-12-1996, Advocatenblad 07-02-1997

'Gedragsregel 17 (AN regel 26), waarin wordt bepaald dat het belang van rechtzoekenden en van de advocatuur in het algemeen met zich meebrengt dat de advocaten behoren te streven naar een onderlinge verhouding die berust op welwillendheid en vertrouwen. In deze Gedragsregel dient tevens begrepen te worden geacht hetgeen in Gedragsregel 31 Oud was bepaald, te weten dat advocaten zich behoren te onthouden van het aftroggelen van elkaars cliënten.'

Regel 27:

De advocaat die een andere advocaat een opdracht versterkt, staat in voor de betaling van wat aan die andere advocaat ter zake van voldoening aan die opdracht toekomt, ongeacht of hij zelf betaling heeft ontvangen, tenzij bij de opdracht uitdrukkelijk een voorbehoud is gemaakt.

Hof van Discipline 10-11-1997, Advocatenblad 26-06-1998

De advocaat die een derde, in dit geval een cassatie-advocaat, inschakelt dient voor de betaling van diens honorarium in te staan en dit te voldoen, ook al rijst achteraf twijfel over de juistheid van de gegeven adviezen.

Regel 28:

De advocaat behoort zich te onthouden van elke poging om een cliënt van een andere advocaat tot zijn cliënt te maken.

Raad van Toezicht 19-01-1999; 98/127

In een verzoek van familie of andere derden om iemand rechtsbijstand te verlenen voor de advocaat kan nimmer een aanvaardbare grond gelegen zijn een rechtzoekende te bezoeken.

Regel 29:

- 1) De advocaat stelt zich met een partij betreffende een aangelegenheid, waarin deze – naar hij weet – door een advocaat wordt bijgestaan, niet anders in verbinding dan door tussenkomst van die advocaat, tenzij deze laatste hem verzoek of toestemming geeft rechtstreeks met die partij in verbinding te treden. Dit geldt evenzeer wanneer de bedoelde partij zich rechtstreeks tot hem wendt.
- 2) Heeft de advocaat bij de geldelijke afwikkeling van een door hem behandelde zaak zich verplicht aan de tegenpartij betalingen te doen, dan behoort hij die door tussenkomst van de advocaat van de tegenpartij te verrichten.
- 3) Wanneer een partij bij de advocaat van zijn tegenpartij komt betalen, geeft de advocaat daarvan terstond kennis aan de advocaat van de wederpartij.

Raad van Toezicht Antillen 12-12-1997; 97/61

Het belang van een formeel correcte oproeping is in het vennootschapsrecht groot. De advocaat kon daarom in redelijkheid besluiten de oproep uit te brengen aan het in het aandeelhoudersregister vermelde adres, ook al wist hij dat de betreffende aandeelhouder zich door een advocaat liet bijstaan.

Raad van Discipline Amsterdam 15-09-2003, Advocatenblad 01-04-2005

'Nu vaststaat dat mr. X rechtstreeks contact heeft opgenomen met de cliënten van klager tijdens de vakantie van klager, terwijl klager mr. X geen toestemming had gegeven voor het rechtstreeks contact opnemen met zijn cliënt, staat daarmee vast dat mr. X in strijd heeft gehandeld met de gedragsregel dat een advocaat zich met een partij betreffende een aangelegenheid waarin deze, naar hij weet, door een advocaat wordt bijgestaan, niet anders in verbinding stelt dan door tussenkomst van die advocaat, tenzij deze laatste toestemming geeft rechtstreeks met die partij in verbinding te treden.'

'Aangezien het mr. X niet vrijstond rechtstreeks contact op te nemen met de cliënten van klager, was het hem te minder toegestaan dat hij in het kader van deze rechtstreekse contacten (ook) zijn declaratie voor werkzaamheden ten behoeve van zijn eigen cliënt heeft laten betalen door de cliënten van klager.'

Regel 30:

- 1) Ontvangt een advocaat van iemand het verzoek tot overneming van de behandeling van een zaak die reeds bij een andere advocaat in behandeling is, dan verleent hij zijn hulp niet dan na overleg met die andere advocaat.
- 2) Zodanig overleg is niet noodzakelijk wanneer hij zich ervan heeft overtuigd, dat de cliënt de relatie met de andere advocaat heeft verbroken en diens einddeclaratie voor de betrokken zaak heeft voldaan. Is die declaratie niet voldaan, dan verleent hij zijn hulp niet dan met toestemming van de andere advocaat, tenzij blijkt dat niet-betaling het gevolg is van onmacht.
- 3) Bestaat geschil omtrent het bedrag der declaratie, dan kan de advocaat de behandeling op zich nemen, mits met goedkeuring van de deken en onder de door deze te stellen voorwaarden.
- 4) Indien het belang van de cliënt het onverwijld verlenen van bijstand noodzakelijk maakt, verzoekt de advocaat daartoe toestemming van de deken, tenzij deze niet tijdig meer kan worden geraadpleegd.

Raad van Appel Antillen 30-11-2006 H10/06

Onder omstandigheden kan van een advocaat, die een zaak van een andere advocaat wenst over te nemen, niet gevergd worden dat hij het in artikel 30 genoemde overleg voert of de deken consulteert. Dat zal in het bijzonder het geval zijn indien de aan de cliënt te verlenen rechtshulp een zodanig spoedeisend karakter heeft dat uitstel onaanvaardbaar is.

Raad van Discipline Amsterdam 22-08-2005, Advocatenblad 29-09-2006

'Met dit systeem verdraagt het zich niet dat de gekozen raadsman de toestemming van de piketadvocaat zou behoeven om zijn cliënt te kunnen bezoeken. Wel is vereist dat beiden zich jegens elkaar zorgvuldig dienen te gedragen, waarbij het belang van de cliënt vooropstaat. Dat betekent dat de gekozen raadsman zich onverwijld en voorafgaand aan zijn bezoek aan de cliënt als zodanig aan de piketadvocaat kenbaar maakt en dat de overdracht van de zaak in goed overleg dient te geschieden.'

Regel 31:

De advocaat moet zich ervan onthouden zich over een andere advocaat in onheuse of krenkende termen uit te laten. Bepaaldelijk geldt dit voor debatten bij de rechter.

Regel 32:

Het is de advocaat niet geoorloofd aan iemand een beloning of provisie toe te kennen voor het aanbrengen van opdrachten.

Regel 33:

Het is de advocaat, onverminderd zijn verantwoordelijkheid voor de wet, toegestaan publiciteit te bedrijven, voor zover zulks niet in strijd is met de gedragsregels.

Hof van Discipline 07-04-1986, Advocatenblad 20-03-1987

'De Raad overweegt dat vermelding van een advocatenkantoor in een gids (Gouden Gids of telefoongids) van een andere plaats dan de plaats van vestiging van het desbetreffende kantoor - mogelijke uitzonderingen daargelaten, waarvan ten deze geen sprake is - slechts tot oogmerk kan hebben het op wervende wijze de aandacht vestigen op het kantoor, hetgeen de Raad als ongeoorloofde reclame beschouwt.'

Raad van Discipline 's-Gravenhage 16-06-1986, Advocatenblad 17-04-1987

'Voor beantwoording van de vraag of de advertentie er kennelijk op is gericht in overwegende mate op wervende wijze de aandacht te richten op het optreden van Mr X als advocaat, is zowel het formaat als de opmaak van de advertentie van belang.'

Regel 34:

De advocaat dient erop toe te zien, dat publiciteit die door of ten behoeve van em wordt bedreven in overeenstemming is met de zorgvuldigheid die een behoorlijk advocaat betaamt en geen inbreuk vormt op het streven van advocaten naar een onderlinge verhouding die berust op welwillendheid en vertrouwen.

Regel 35:

Het is de advocaat niet toegestaan publiciteit te bedrijven waarbij zijn diensten worden vergeleken met die van andere, met name aangeduide advocaten.

Regel 36:

Het is de advocaat niet toegestaan publiciteit te bedrijven door het rechtstreeks en individueel benaderen van mogelijke opdrachtgevers, niet zijnde klanten, behoudens voor zover dat schriftelijk geschiedt.

Regel 37:

Het is de advocaat niet toegestaan in publiciteit tot uitdrukking te brengen dat hij over specialistische deskundigheid beschikt, tenzij de door hem verworven kennis en ervaring aannemelijk is.

Regel 38:

- 1) Het is de advocaat niet toegestaan bij publiciteit melding te maken van de uitkomst van zaken of van een succespercentage.
- 2) Behoudens voorafgaande toestemming van de client is het de advocaat niet toegestaan publiciteit te bedrijven over de bijzonderheden van zaken die bij hem in behandeling zijn of zijn geweest, over de persoon van zijn client of over de aard en omvang van diens belang.

Regel 39:

Advocaten die gezamenlijk of met anderen publiciteit bedrijven, dienen de indruk te vermijden dat sprake is van een verdergaande samenwerking dan overeenstemt met de werkelijkheid.

Regel 40:

- 1) De publiciteit van de advocaat over zijn tarieven en voorwaarden dient ondubbelzinnig en duidelijk te zijn. Daartoe dient in ieder geval duidelijk te zijn op welke diensten zij betrekking hebben. Uit de publiciteit moet voorts blijken of voorschotten en eventuele andere kosten in het tarief zijn begrepen.
- 2) Het is niet toegestaan in publiciteit te volstaan met minimumprijzen.
- 3) Het is de advocaat niet toegestaan in de publiciteit zijn tarieven of voorwaarden te vergelijken met die van andere met name aangeduide advocaten.
- 4) De advocaat is gebonden aan de door hem gepubliceerde tarieven en voorwaarden.

Regel 41:

Reclame van een advocaat mag niet de indruk wekken dat een ander daar verantwoordelijk voor is.

Regel 42:

Het is de advocaat niet toegestaan eraan mede te werken dat derden reclame voor hem maken met de kennelijke bedoeling op wervende wijze op zijn beroepsuitoefening de aandacht te vestigen.

Regel 43:

Het is de advocaat niet toegestaan in reclame melding te maken van door hem beklede functies, waarin hij benoemd is door een rechterlijke instantie, functies in de rechterlijke macht of functies die hij bekleedt in de Orde van Advocaten.

Regel 44:

- 1) De advocaat moet er voor zorgen, dat zijn kantoor in overeenstemming is met de eisen van een goede praktijkuitoefening.
- 2) De advocaat behoort in het algemeen gedurende de normale kantooruren bereikbaar te zijn. Bij afwezigheid draagt hij zorg voor een passende waarneming van zijn praktijk.

Raad van Appel 14-06-2004 H23/03

De verplichting om voor cliënt naar behoren bereikbaar te zijn betreft de advocaat persoonlijk en niet slechts zijn kantoor.

Raad van Toezicht Antillen 12-12-1997; 97/61

Bij de beoordeling van de vraag of het kantoor in overeenstemming met de eisen van een goede praktijkuitoefening past een zeer terughoudende opstelling, nu de ene advocaat temidden van een grote chaos uitstekend werk kan afleveren en de andere niet. Pas als de chaos aantoonbaar heeft bijgedragen tot door de advocaat gemaakte fouten is er aanleiding voor tuchtrechtelijk optreden.

Hof van Discipline 17-03-2003, Advocatenblad 06-08-2004

'De eisen van een goede praktijkuitoefening kunnen per geval verschillen maar brengen in elk geval mee, dat de bereikbaarheid van de advocaat voor zijn cliënten en voor anderen met wie hij in het kader van de belangenbehartiging voor zijn cliënten in contact treedt, en zijn geheimhoudingsplicht gewaarborgd zijn. Op welke wijze dat is gewaarborgd, kan verschillen naar gelang de aard en omvang van de praktijk van de betreffende advocaat.'

Regel 45:

- 1) Het houden van zittingen elders dan waar de advocaat kantoor houdt, is niet geoorloofd.
- 2) Het is de advocaat slechts geoorloofd op een ander eiland dan waar hij is gevestigd mede de praktijk uit te oefenen indien hij op dat eiland tevens kantoor houdt en zorg draagt voor een passende waarneming bij afwezigheid.

Regel 46:

- 1) De advocaat die als lid, plaatsvervangend lid secretaris of plaatsvervangend secretaris van een rechtsprekend college of college van advies, niet behorende tot de rechterlijke macht, medewerkt of heeft medegewerkt aan de behandeling van een zaak, moet zich van elke verdere bemoeienis daarmee onthouden.
- 2) Het adviseren in een geschil, dat voor zijn berechting is aangewezen op een college, niet behorende tot de rechterlijke macht, waarvan de advocaat of een van zijn compagnons of medewerkers lid, plaatsvervangend lid, secretaris of plaatsvervangend secretaris is, is slechts toegestaan indien de advocaat voorkomt dat hij of zijn compagnon of medewerker door zijn functie bij het college bemoeienis met de berechting krijgt.

Raad van Discipline Amsterdam 21-06-2004, Advocatenblad 15-07-2005

Deze gedragsregel bepaalt dat het een advocaat niet vrij staat bemoeienis te hebben met een zaak die is of wordt beoordeeld door een rechtsprekend of geschilbeslechtend college waarin een kantoorgenoot van de advocaat een functie vervult en daadwerkelijk bij de behandeling van die zaak door dat college is of zal worden betrokken. Niet is komen vaststaan dat mr. Y, kantoorgenoot van mr. X, bij de behandeling van de

zaak is betrokken. Het enkele, op naam van mr. Y (laten) verzorgen van niet-inhoudelijke administratieve handelingen als het doorsturen van processtukken en het oproepen voor een zitting, kan niet als een betrokkenheid van mr. Y bij de zaak worden aangemerkt.

Regel 47:

- 1) De advocaat is gehouden tot nauwgezetheid en zorgvuldigheid in geldelijke aangelegenheden.
- 2) Ontvangen gelden moet zo spoedig mogelijk aan de rechthebbende worden afgedragen.
- 3) Is het noodzakelijk dat de advocaat gelden van zijn cliënt of van derden geruime tijd onder zich houdt dan is hij verplicht deze gelden te allen tijde beschikbaar te hebben en er voor te zorgen dat deze gelden niet vermengd worden met eigen gelden. Indien de rechthebbende dat verlangt, dient de advocaat die gelden ten behoeve van de rechthebbende te deponeren op een rentedragende bankrekening.

Raad van Discipline Arnhem 21-09-1992, Advocatenblad 23-07-1993

"is een advocaat verplicht gelden voor een cliënt aanstonds aan deze door te betalen. De Raad is van oordeel dat, hoewel Mr X sneller voor doorbetaling had kunnen zorgdragen, de termijn van drie weken nog net aanvaardbaar en dus niet tuchtrechtelijk verwijtbaar is."

Regel 48:

- 1) De advocaat dient zijn privébelangen strikt gescheiden te houden van die van zijn cliënt.
- 2) Het is de advocaat niet toegestaan een financieel belang of goederen te verwerven in het onderwerp van de zaak waarin hij optreedt of ten aanzien waarvan hij de cliënt adviseert.
- 3) De advocaat die zijn bemiddeling verleent bij de verkoop van goederen, dient zulks te doen op de wijze en op de voorwaarden als op het betrokken eiland gebruikelijk is bij de verkoop van soortgelijke goederen. Het is de advocaat niet geoorloofd daarbij te bedingen dat zijn vergoeding of honorarium gelijk zal zijn aan het bedrag waarmee de verkoopprijs een van tevoren vastgesteld bedrag overtreft.

Regel 49:

De advocaat behoort het maken van onnodige kosten te vermijden. Dit geldt evenzeer tegenover de tegenpartij van de cliënt.

Raad van Discipline Den Bosch 05-04-1993, Advocatenblad 12-11-1993

"De Raad stelt voorop dat een advocaat het maken van onnodige kosten behoort te vermijden en dat zulks ook geldt tegenover de wederpartij van de cliënt. Dat brengt echter niet mee dat de advocaat bij het kiezen van procedurele stappen zich uitsluitend mag laten leiden door het economische aspect. Het is de advocaat die in overleg met zijn cliënt bepaalt welk beleid hij voert en op welke wijze hij de belangen van zijn cliënt behartigt."

Regel 50:

- 1) De advocaat mag een opdracht van een tussenpersoon, die niet als advocaat is ingeschreven, uitsluitend aanvaarden indien hij ervan overtuigd is dat de opdracht met instemming van de cliënt is gegeven en hij zich bovendien het recht heeft voorbehouden, zich te alle tijde rechtstreeks met de cliënt te verstaan.
- 2) Indien voorschotten en honoraria door de tussenpersoon aan de advocaat worden betaald, dient de advocaat zich ervan te overtuigen, dat de cliënt daarmee instemt. Dit geldt niet indien de betrokken bedragen uit hoofde van een door de cliënt gesloten

rechtsbijstandverzekering voor rekening komen van een namens de cliënt (verzekerde) optredende rechtsbijstandverzekeraar.

3) Voor de cliënt geïncasseerde gelden mogen slechts aan de cliënt worden afgedragen, tenzij deze afdracht aan de tussenpersoon verlangt.

4) De advocaat mag niet een gedeelte van zijn honorarium afstaan aan de tussenpersoon, noch aan deze enige andere beloning voor zijn tussenkomst toekennen.

Hof van Discipline 13-12-1993, Advocatenblad 28-10-1994

'De aan de klacht ten grondslag liggende norm dat een advocaat een opdracht van een tussenpersoon, die geen advocaat is, slechts mag aanvaarden indien hij er van overtuigd is dat de opdracht de instemming van de cliënt heeft, heeft tot doel de onafhankelijkheid van de advocaat en de zorgvuldigheid bij de behartiging van de belangen van de cliënt te waarborgen en niet (mede) het tegengaan van ongeoorloofde concurrentie tussen advocaten.'

Raad van Discipline Den Bosch 24-02-1997, Advocatenblad 14-11-1997

'Aan deze regel ligt de gedachte ten grondslag dat het noodzakelijk is dat de advocaat met de cliënt persoonlijk contact opneemt wanneer zulks gewenst is voor een goede behartiging van de belangen van die cliënt'.

Raad van Toezicht Amsterdam 29-05-1985, Advocatenblad 16-05-1986

Een advocaat die een opdracht ontvangt van een tussenpersoon, die volgens zijn zeggen de belanghebbende van de gang van zaken op de hoogte zal houden, dient te verifiëren of dat ook daadwerkelijk geschiedt. Ook indien de advocaat de tussenpersoon als zijn cliënt beschouwt, dient hij de financiële belangen van de belanghebbende zorgvuldig te behandelen.

Regel 51:

1) Indien de advocaat opdrachten geeft aan notarissen of derden en in het algemeen bij de behandeling van een zaak diensten van derden inroept, moet hij instaan voor de aan die personen toekomende vergoedingen en honoraria.

2) Het in lid 1 bepaalde geldt niet indien de advocaat iemand uitnodigt om als arbiter of als bindend adviseur op te treden, om het even of de aangezochte advocaat is of niet.

3) Heeft de advocaat niet de beschikking over het nodige fonds gekregen en is hij niet bereid de verantwoordelijkheid voor zijn in lid 1 bedoelde opdrachten te dragen, dan zal hij daarvan tevoren aan de betrokkenen mededeling moeten doen.

4) Het in de voorgaande leden bepaalde geldt ook in zaken waarin de advocaat is toegevoegd.

Regel 52:

Een advocaat mag leden van zijn personeel, die niet als advocaat zijn ingeschreven, slechts zelfstandig zaken laten behandelen of cliënten mondeling of schriftelijk te laten adviseren wanneer hij het terrein, waarop zij dit mogen doen, heeft afgebakend en er zich van overtuigd heeft, dat zij daartoe ook de bekwaamheid hebben. Hij blijft tegenover zijn cliënten voor de behandeling van de zaken en de gegeven adviezen verantwoordelijk.

Raad van Toezicht Antillen 04-07-1997; 97/44

Advocaat is enig aandeelhoudster van het incassobureau X N.V.. Middels die vennootschap oefent zij haar beroep van advocaat mede uit. Ook dat deel van haar beroepsuitoefening is om die reden aan tuchtrechtelijke controle onderworpen.

Hof van Discipline 15-12-2003, Advocatenblad 04-01-2005

'Mr. X had volgens die norm zijn juridisch medewerker, die niet als advocaat was ingeschreven, de zaak slechts mogen laten behandelen nadat hij zich ervan overtuigd

had dat deze daartoe de bekwaamheid bezat en voorts had de behandeling van de zaak onder mr. X' toezicht moeten plaatsvinden. Mr. X stelt dat hij niet heeft kunnen voorzien dat zijn medewerker op de gewraakte wijze zou optreden. Mr. X had dit handelen van een relatief onervaren niet-advocaat echter behoren te voorkomen.'

Regel 53:

- 1) Het is de advocaat verboden zonder toestemming van degene met wie hij spreekt iemand aan de telefoon te laten meeluisteren of de inhoud van een gesprek mechanisch vast te leggen, alsook de opname als bewijs te gebruiken.
- 2) Is een gesprek met een andere advocaat met diens goedvinden mechanisch vastgelegd, dan vindt regel 18 overeenkomstig toepassing.

Hof van discipline 03-09-2007, Advocatenblad 19-12-2008

'Het hof is van oordeel dat de door mr. X aangevoerde bijzondere omstandigheden geen (voldoende) rechtvaardiging kunnen vormen voor een inbreuk op de hiervoor genoemde norm dat het een behoorlijk advocaat niet betaamt zonder mededeling vooraf aan degene met wie hij spreekt de inhoud van een gesprek op een geluidsdrager vast te leggen. Dat mr. X bevestiging zocht van door C eerder aan hem mondeling gedane mededelingen, waarmee een belang van zijn cliënten was gemoeid, levert geen omstandigheid op die een inbreuk op dit beginsel rechtvaardigt. Mr. X beoogde met het telefoongesprek C kennelijk een antwoord te ontlokken op zijn eerdere schriftelijk per telefax opgeworpen vragen, waarop C niet had gereageerd. Juist daarom had het op de weg van mr. X gelegen om C vooraf over de opname van het gesprek te informeren, zodat deze bij zijn antwoorden daarmee rekening kon houden.'

Regel 54:

- 1) De advocaat is verplicht gevolg te geven aan oproeping van de Raad van Toezicht en de Deken.
- 2) In zaken behorende tot de competentie van de Raad van Toezicht of de Deken is de advocaat verplicht alle gevraagde inlichtingen aanstonds te verstrekken, zonder zich op zijn geheimhoudingsplicht te kunnen beroepen, behoudens in zeer bijzondere gevallen. De advocaat, die meent op deze uitnodiging een beroep te moeten doen, pleegt overleg met de Deken.

Raad van Toezicht 11-02-2000; 99/38

Regel 54 richt zich tot de advocaat in eigen zaak, niet tot de advocaat die gemachtigd is in de zaak van een andere advocaat.

Hof van Discipline 13-12-2002, Advocatenblad 04-06-2004

"Terecht heeft de raad overwogen dat in een tuchtrechtelijk onderzoek de geheimhoudingsverplichting wijkt voor de verplichting van een advocaat, die onderwerp is van dit onderzoek, de gevraagde inlichtingen aan de deken te verstrekken"